

УДК 658.14(477)

АКТУАЛЬНІСТЬ ФОРМУВАННЯ УНІВЕРСАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ПОКАЗНИКІВ ФОРМ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

DOI 10.30838/ P.ES.2224.290819.129.577

JEL: G32, L25

**Євсєєва О. О., д.е.н.,
Анікіна О. С.,
Нікуліна С. В.**

Український державний університет залізничного транспорту (УкрДУЗТ)

Управління фінансово-господарською діяльністю підприємств повинно ґрунтуватися на використанні структурованих та достовірних даних про фінансовий стан підприємства, основним інформаційним джерелом здійснення якого є показники діяльності суб'єкта господарювання, які в сучасних умовах акумулюються у фінансовій звітності, формування показників якої відбувається за рахунок даних бухгалтерського обліку, як складової частини науки про управління. Розмаїття поглядів на методику оцінки фінансового стану призвело, з одного боку, – на закріплення наукового обґрунтування авторських підходів, а з іншого, – до десистематизації розрахованих показників. В той же час, всі сучасні автори сходяться в думці про розрахунок цих показників на основі показників форм фінансової звітності. В статті висвітлюється актуальна проблема формування універсального підходу до розробки методики розрахунку показників фінансового стану на основі сучасних форм фінансової звітності для підвищення якості управлінських рішень як на рівні топ-менеджерів суб'єкта господарювання (внутрішній рівень), так і на рівні сторонніх установ (зовнішній рівень). Авторами статті ставиться на меті осучаснення знань про значущість інформаційної складової показників фінансової звітності та адаптація її статей до розрахунку показників фінансового стану. У межах поставленої мети авторами статті розкриті сучасні погляди на систематизацію показників фінансового стану за напрямками дослідження. Прикладне призначення розрахунку показників фінансового стану полягає у пошуку та розробці заходів спрямованих на підвищення потенціалу та рентабельності підприємства як підґрунтя для стабільної роботи та розширення можливостей підприємства. Авторами дослідження розкриті тези про: актуальність розробки дієвої фінансової політики підприємства; оцінку фінансового стану як складового етапу фінансового аналізу; необхідність визначення мети та рівня дослідження по відношенню до суб'єкта господарювання; джерела походження даних для проведення оцінки фінансового стану; систематизацію розмаїття показників фінансового стану на чітко виділені

напрями дослідження із певним набором показників в них; зрозумілість їх розрахунку; необхідність змістовної інтерпретації набутих результатів; перспективні напрями оцінки фінансового стану з використанням автоматизованого обчислення показників фінансового стану.

Ключові слова: фінансовий аналіз; фінансовий стан; бухгалтерський облік; фінансова звітність; показники фінансового стану

UDC 658.14(477)

TOPICALITY OF FORMATION OF THE UNIVERSAL APPROACH TO THE FINANCIAL CONDITION ASSESSMENT OF THE ENTERPRISE USING INDICATORS OF FINANCIAL REPORTING FORMS

DOI 10.30838/P.ES.2224.290819.129.577

JEL: G32, L25

**Ievsieieva O., Dr. of Econ. Sc.
Anikina O.,
Nikulina S.**

Ukrainian State University of Railway Transport (USURT)

Financial and economic management of enterprises should be based on the use of structured and reliable data on the financial condition of the enterprise. The main source of such information is the indicators of financial condition of the entity, which currently are accumulated in the financial reporting, the indicators of which are formed using the accounting data as part of management science. The diversity of views on the methodology of the financial condition assessment has led, on the one hand, to consolidation of the scientific substantiation of the authors' approaches, and on the other hand, to the desystematization of the calculated indicators. However, all contemporary authors agree that these indicators should be calculated on the basis of financial reporting. The challenging issue of forming the universal approach to the development of calculation methodology for indicators of the financial condition based on modern financial reporting forms to improve the quality of management decisions both at the level of top managers of the company (internal level) and at the level of external institutions (external level) has been highlighted in the article. The authors of the article intend to update the knowledge about the significance of the information component of financial reporting indicators and adjust its items to the calculation of indicators of the financial condition. Within the stated purpose, the authors of the article have presented modern views on the systematization of indicators of the financial condition in the areas of study. The applied purpose of calculating the indicators of the financial condition is finding and developing measures aimed at enhancing the potential and profitability of the enterprise as a basis for stable operation and capability enhancement of the enterprise. The authors of the study revealed the following points: the relevance of the development of effective financial policy of the enterprise; the financial condition

assessment as a stage of financial analysis; the need to determine the purpose and level of research with regard to the specific entity; sources of origin of data for the financial condition assessment; systematization of diverse indicators of financial condition into clearly identified areas of research with a specific set of indicators in each; understandability of their calculation; the need for a meaningful interpretation of the findings; as well as perspective directions of the financial condition assessment using the computer-aided calculation of indicators of financial condition.

Keywords: financial analysis; financial condition; accounting; financial reporting; indicators of financial condition

Актуальність. Ринкові умови формування підприємств вимагають досягнення максимально ефективного використання фінансових ресурсів, забезпечення стабільного розвитку господарської діяльності, своєчасного виявлення та розв'язання проблем, що виникають у фінансовій сфері. Успішне управління фінансово-господарською діяльністю підприємств повинно ґрунтуватися на використанні структурованих та достовірних даних про фінансовий стан підприємства, його зміну та прогнозу динаміку розвитку. Отримання всебічних, своєчасних та глибоких аналітичних висновків про фінансовий стан підприємства можливе за рахунок проведення фінансового аналізу діяльності суб'єкта господарювання. Фінансовий аналіз дозволяє сформулювати основу для розробки дієвої фінансової політики підприємства, підвищення ефективності його господарської діяльності, мінімізації та усунення недоліків при прийнятті управлінських рішень щодо формування, розподілу та використання фінансових ресурсів. [1]

Основним інформаційним джерелом здійснення комплексного фінансового аналізу є показники діяльності суб'єкта господарювання, які в зведеному вигляді в сучасних умовах акумулюються у фінансовій звітності, формування показників якої відбувається за рахунок даних бухгалтерського обліку. Сукупність всіх даних бухгалтерського обліку створює систему бухгалтерського обліку.

Як відомо, система бухгалтерського обліку на сьогодні виходить за межі простої фіксації господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку. Складові елементи системи бухгалтерського обліку отримали нову оцінку та інтерпретацію, обумовлену сучасним етапом її розвитку. Система бухгалтерського обліку знаходиться в безперервному розвитку і постійно вдосконалюється. Значимість будь-

якого з її елементів з плином часу змінюється з розвитком цієї системи. Система бухгалтерського обліку може виступати як статична система, яка характеризує стан елементів системи та зв'язки між ними на певну дату, коли зміни за останній день вважаються настільки несуттєвими, що їх не приймають до уваги. Водночас бухгалтерський облік – і динамічна система, яка змінюється в часі під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів (зміна законодавства, політичного стану, виду діяльності підприємства тощо). Однак за будь-яких умов, система бухгалтерського обліку виступає забезпечувальною ланкою у системі управління та призначена впорядкувати вхідну та вихідну інформацію відповідно до потреб управління. [2]

Мабуть, саме тому бухгалтерський облік за сучасних умов розвитку вважається складовою частиною науки про управління.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сутність фінансового стану підприємства, а також методика його оцінки досліджувалась в працях вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема О.Я. Базилінської, М.Д. Білик, І.О. Бланка, К.В. Ізмайлової, В.В. Ковальова, М.Я. Коробова, Р.О. Костирко, Г.О. Крамаренко, Л.А. Лахтіонової, А.М. Поддєрьогіна, Г.В. Савицької, Р.С. Сайфуліна, О.М. Терещенко, Ю.С. Цал-Цалко, О.Є. Чорної, В.В. Шеремета та інш. Всі вони підтверджують актуальність проведення фінансового аналізу та конкретизують ці ствердження відповідними дослідженнями щодо визначення алгоритму здійснення фінансового аналізу, в тому числі з виокремленням його складової – визначенням показників фінансового стану підприємства, розрахунок яких ґрунтується на загальних показниках фінансово-господарської діяльності підприємства.

Інформація про фінансово-господарську діяльність підприємства акумулюється у показниках фінансової звітності, методологія визначення яких чітко прописана діючим законодавством та формується через систематизацію даних на рахунках бухгалтерського обліку шляхом застосування методики складання звітності за встановленими НП(С)БО [3] та П(С)БО [4] та іншими нормативними документами [5]. Одночасно порядок проведення аналізу фінансового стану підприємства за діючим законодавством регулюється Положенням «Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації», затвердженим Наказом Міністерства фінансів України та

Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 [6], яке визначає фінансовий стан підприємства як сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні можливості підприємства. В той же час на сьогодні Положення [6] можна вважати неактуальним, оскільки встановлена методика розрахунку показників фінансового стану за ним була доцільна до тих пір, доки не були прийняті зміни до діючих сьогодні НП(С)БО [3] та П(С)БО [4], в результаті яких були кардинально переформатовані показники фінансової звітності за порядком їх формування та порядком шифрування у самій звітності за встановленими кодами її статей, внаслідок чого відбулася десистематизація розрахунку показників фінансового стану на основі показників фінансової звітності.

Таким чином, норми Положення [6] в сучасних умовах є недієвими та на сьогодні втрачена єдина методика оцінки фінансового стану, оскільки на законодавчому рівні не запропоновано альтернативної методики розрахунку показників фінансового стану на основі показників фінансової звітності. Спроба ж вибірково застосувати певні підходи Положення [6] до сучасних показників звітності з метою оцінки фінансового стану насправді ускладнюють сам розрахунок показників фінансового стану та призводять до десистематизації розрахованих показників, оскільки насправді відбувається штучна адаптація застарілої методики до сучасних показників фінансової звітності.

Мета роботи. Метою дослідження стало осучаснення знань про значущість інформаційної складової показників фінансової звітності та адаптація її статей до розрахунку показників фінансового стану. В результаті має бути сформований універсальний підхід до формування системи показників фінансового стану на основі сучасних форм фінансової звітності для підвищення якості управлінських рішень або на рівні суб'єкта господарювання та його топ-менеджерів (внутрішній рівень), або на рівні сторонніх зацікавлених у взаємодії із суб'єктом господарювання установ, таких як банки, податкові тощо (зовнішній рівень).

Виклад основних результатів дослідження. У сучасних ринкових умовах для ефективного ведення бізнесу та оперативного реагування на потреби та вимоги ринку, необхідно проводити якісний фінансовий аналіз та всебічну оцінку фінансового стану підприємства. Сутність

фінансового стану підприємств неодноразово намагалися охарактеризувати у своїх працях зарубіжні та вітчизняні вчені, однак єдиної думки не існує до нині. В той же час, всі дослідники підтверджують важливість та актуальність проведення якісного фінансового аналізу та підкреслюють необхідність розроблення виваженої методики визначення показників фінансового стану підприємства.

Загальний алгоритм проведення фінансового аналізу на підприємстві передбачає здійснення певних аналітичних процедур, таких як: горизонтальний фінансовий аналіз, вертикальний фінансовий аналіз, порівняльний фінансовий аналіз, аналіз фінансових коефіцієнтів, факторний фінансовий аналіз.

Глибина дослідження встановлюється його метою. Так, на підприємстві ці процедури можуть проводитись в суворій послідовності, тобто комплексно, а можуть вибірково, тобто в режимі експрес-аналізу.

Найбільш розповсюдженою у практичному використанні з наведених з наведених процедур є аналіз фінансово стану з використанням фінансових коефіцієнтів, оскільки вони дають високу точність результату за умови їх правильної інтерпретації. Основним інформаційним джерелом здійснення таких розрахунків є фінансова звітність суб'єкта господарювання, а саме: Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, Примітки до фінансової звітності.

За оцінками фахівців на сьогодні на основі показників фінансової звітності можна розраховувати понад двісті відносних аналітичних показників. Користь кожного конкретного коефіцієнта суворо визначена метою аналізу. Тому при виборі показників, що будуть розраховуватися, в першу чергу необхідно керуватися завданнями і цілями, які потрібно вирішити за допомогою такої оцінки. При чому, самі по собі фінансові коефіцієнти несуть не дуже багато інформації і їх дуже важко інтерпретувати. Крім того, деякі з показників доцільно аналізувати в комплексі з декількома іншими, щоб встановити реальну картину. Тому для одержання на їх основі висновків про фінансовий стан підприємства необхідно зіставити аналітичні показники із нормативними значеннями чи середніми показниками (по галузі, регіону, найкращим підприємствам тощо). [7]

З метою систематизації та конкретизації цілей дослідження всю сукупність отриманих показників фінансового стану поділяють на певні групи.

На даний час в економічній літературі немає єдиного підходу та методики щодо дослідження фінансового аналізу та оцінки фінансового стану. В деяких випадках поняття «фінансовий аналіз» та «оцінка фінансового стану» навіть прирівнюються, з чим не можна погодитись, адже, на наш погляд, оцінка фінансового стану є складовим етапом фінансового аналізу. Тому у практиків-дослідників, топ-менеджерів підприємства та самих суб'єктів господарювання виникає потреба спочатку визначитись з метою дослідження та методикою, яка буде запроваджена для досягнення поставленої мети. Фахівцями-економістами та діючим законодавством запропоновані різні кількості як самих напрямів (груп) дослідження щодо фінансового стану, так і показників, що розраховуються всередині таких напрямів (груп). Дослідження означеної проблеми показало розмаїття сучасних поглядів науковців, а також чинного законодавства на систематизацію показників фінансового стану за напрямами, які представлено у табл. 1.

Таблиця 1 – Сучасні погляди на систематизацію показників фінансового стану за напрямами дослідження

Автор	Кількість груп	Назва групи (напряму)	Назви показників що входять в групу
1	2	3	4
Яцух О.О. [7], Захарова Н.Ю. [7]	5	Майновий стан	Сума господарських коштів, що їх підприємство має у розпорядженні (грн.)
			Коефіцієнт зносу основних засобів
			Коефіцієнт придатності основних засобів
			Коефіцієнт оновлення
			Коефіцієнт вибуття
			Частка основних засобів в активах
			Коефіцієнт мобільності активів
		Фінансова стійкість	Коефіцієнт автономії
			Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів
			Коефіцієнт фінансової стійкості
			Коефіцієнт маневреності власного капіталу
			Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами
		Ліквідність	Коефіцієнт покриття
			Коефіцієнт швидкої ліквідності
			Коефіцієнт абсолютної ліквідності

Продовження табл. 1

		Прибутковість	Рентабельність капіталу
			Рентабельність власного капіталу
			Рентабельність реалізованої продукції
			Рентабельність продажу
			Рентабельність господарської діяльності
		Ділова активність	Коефіцієнт оборотності активів
			Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості
			Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості
			Строк погашення дебіторської заборгованості
			Строк погашення кредиторської заборгованості
			Коефіцієнт оборотності запасів
			Фондовіддача
			Коефіцієнт оборотності власного капіталу
Москаленко В.П. [8], Пластун О.Л. [8]	4	Оцінка майнового стану	Сума господарських засобів, що є в розпорядженні підприємства, грн.
			Питома вага активної частини основних засобів
			Коефіцієнт зносу основних засобів
			Коефіцієнт оновлення основних засобів
			Коефіцієнт вибуття основних засобів
	Рентабельність	Рентабельність продажів	
		Рентабельність основної діяльності	
		Рентабельність основного капіталу	
		Рентабельність власного капіталу	
		Рентабельність усього капіталу підприємства	
Москаленко В.П. [8], Пластун О.Л. [8]		Ліквідність, платоспроможність і кредитоспроможність	Величина власних оборотних коштів
			Маневреність власних оборотних коштів
			Коефіцієнт покриття поточний
			Коефіцієнт покриття загальний
			Коефіцієнт швидкої ліквідності
			Коефіцієнт абсолютної ліквідності
			Коефіцієнт платоспроможності
			Частка оборотних коштів в активах
			Частка виробничих запасів у поточних активах
			Частка власних оборотних коштів у покритті запасів
			Коефіцієнт критичної ліквідності
			Період інкасації дебіторської заборгованості
			Тривалість кредиторської заборгованості
			Коефіцієнт поточної заборгованості;
			Коефіцієнт автономії (незалежності)
			Коефіцієнт співвідношення позикових і власних засобів
Співвідношення нерозподіленого прибутку до всієї суми активів			

Продовження табл. 1

		Фінансовий стан	Загальна оборотність капіталу	
			Коефіцієнт оборотності активів	
			Оборотність матеріальних оборотних коштів	
			Оборотність готової продукції	
			Оборотність дебіторської заборгованості	
			Середній термін обороту дебіторської заборгованості	
			Оборотність кредиторської заборгованості	
			Середній строк обороту кредиторської заборгованості	
			Фондовіддача основних необоротних активів	
			Оборотність власного капіталу	
Євсєєва О.О. [9]	5	Показники майнового стану	Коефіцієнт зносу	
			Частка активної частини основних засобів	
			Коефіцієнт зносу активної частини основних засобів	
			Коефіцієнт оновлення	
			Коефіцієнт вибуття	
			Коефіцієнт фондovіддачі основних засобів	
			Коефіцієнт фондомісткості основних засобів	
	Показники рентабельності	Рентабельність основних засобів		
		Валова рентабельність (рентабельність продукції, рентабельність продажів)		
		Рентабельність продукції		
		Валова рентабельність собівартості		
		Рентабельність		
		Чиста рентабельність продажів		
		Рентабельність операційних витрат (адміністративні, збутові, інші операційні)		
Євсєєва О.О. [9]			Рентабельність активів	
			Рентабельність власного капіталу	
			Рентабельність сукупного капіталу	
			Рентабельність сукупного капіталу	
			Рентабельність діяльності	
			Окупність власного капіталу	
	Показники ліквідності			Коефіцієнт поточної ліквідності
				Коефіцієнт покриття
				Коефіцієнт швидкої ліквідності
				Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)
				Маневреність власних оборотних коштів
				Коефіцієнт покриття запасів
				Коефіцієнт фінансової незалежності (коефіцієнт автономії)
	Показники фінансової стійкості			Коефіцієнт фінансової залежності
				Коефіцієнт маневреності власного капіталу
				Коефіцієнт концентрації позикового капіталу
				Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів
Коефіцієнт структури довгострокових вкладень				

Продовження табл.1

			Коефіцієнт структури позикового капіталу
			Тривалість фінансового циклу
			Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів
			Коефіцієнт забезпечення власними коштами
			Показник фінансового левериджу
			Поточна платоспроможність, грн.
		Показники ефективності проектів	Коефіцієнт оборотності активів (ресурсовіддача, коефіцієнт трансформації)
			Коефіцієнт мобільності активів
			Коефіцієнт фондovіддачі
			Коефіцієнт оборотності оборотних активів
			Період обороту обігових коштів (днів)
			Коефіцієнт оборотні запасів
			Коефіцієнт оборотності власного капіталу
			Коефіцієнт оборотності запасів
Аналіз активної частини балансу	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості		
	Період інкасації		
	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості		
Аналіз пасивної частини балансу	Коефіцієнт покриття		
	Коефіцієнт швидкої ліквідності		
Оцінка ліквідності підприємства	Коефіцієнт абсолютної ліквідності		
	Коефіцієнт автономії		
Оцінка довготермінової платоспроможності	Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу		
	Коефіцієнт співвідношення позичкового капіталу і власного		
Оцінка рентабельності (прибутковості) підприємства	Рентабельність продажу		
	Коефіцієнт оборотності активів		
	Рентабельність активів		
	Рентабельність власного капіталу		
5	Майновий стан підприємства	Коефіцієнт зносу основних засобів	
		Коефіцієнт придатності основних засобів	
		Коефіцієнт оновлення основних засобів	
		Коефіцієнт вибуття основних засобів	
	Фінансова стійкість підприємства	Коефіцієнт фінансової автономії	
		Коефіцієнт фінансової залежності	
		Коефіцієнт фінансового ризику	
		Коефіцієнт маневреності власного капіталу	
		Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	
		Коефіцієнт довгострокового залучення займаних засобів	
		Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	
	Ліквідність	Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності	
		Коефіцієнт швидкої ліквідності	
		Коефіцієнт абсолютної ліквідності	
Рентабельність підприємства	Рентабельність сукупного капіталу		
	Рентабельність власного капіталу		
	Валова рентабельність продажів		

Продовження табл. 1

			Операційна рентабельність продажів
			Чиста рентабельність продажів
			Валова рентабельність виробництва
			Чиста рентабельність виробництва
		Ділова активність	Коефіцієнт оборотності активів
			Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості
			Період оборотності дебіторської заборгованості, дн.
			Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості
			Період оборотності кредиторської заборгованості, дн.
			Коефіцієнт оборотності запасів
			Період оборотності запасів, дн.
			Період операційного циклу, дн.
			Період оборотності оборотних засобів, дн.
			Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)
Методика [12]	1	Ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства*	Коефіцієнт рентабельності активів
			Коефіцієнт рентабельності власного капіталу
			Коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу
			Коефіцієнт рентабельності діяльності
			Коефіцієнт зносу основних засобів
Методика [12]		* Примітка: сукупність наведених показників розраховується окремо за плановими показниками та окремо за їх фактичним виконанням	Коефіцієнт поновлення основних засобів
			Коефіцієнт оборотності активів
			Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства
			Коефіцієнт покриття
			Коефіцієнт загальної ліквідності
			Коефіцієнт абсолютної ліквідності
			Коефіцієнт заборгованості
			Коефіцієнт концентрації залученого капіталу
Прибутковість інвестицій (за методом участі в капіталі)			
Положення НБУ [13]	1	Фінансові показники, що використовуються для розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи**	Показники покриття боргу
			Показники рентабельності активів
			Показник покриття фінансових витрат за результатами операційної діяльності
			Показник покриття фінансових витрат за результатами операційної діяльності
			Показники капіталу
			Показники маневреності робочого капіталу
			Показники покриття капіталом боргу
			Показники швидкої ліквідності
			Показники оборотності активів
			Показники оборотності поточних активів
			Показник загальної ліквідності
			Показник оборотності робочого капіталу

Продовження табл. 1

		** Примітка: сукупність наведених показників розраховується окремо для великого або середнього підприємства та окремо для малого підприємства	Показник здатності обслуговування боргу
			Показник покриття боргу операційним прибутком
			Показник достатності робочого капіталу
			Показник оборотності основних засобів
			Показник оборотності дебіторської заборгованості
			Показник чистого прибутку до оподаткування
			Показник оборотності кредиторської заборгованості
			Показник частки неопераційних елементів балансу
			Показник операційного прибутку до відрахування амортизації

Джерело: авторська розробка з використанням джерел [7, 8, 9, 10, 11, 12, 13]

Безумовно, фінансовий стан свідчить про забезпеченість власними оборотними та необоротними активами, платоспроможність, а також розрахунки та зобов'язання, однак, таке визначення ґрунтовно не охоплює певні характеристики фінансового стану суб'єкта господарювання.

Метою оцінки фінансового аналізу є пошук та розробка заходів спрямованих на підвищення потенціалу та рентабельності підприємства як підґрунтя для стабільної роботи та розширення можливостей підприємства. Важливим є не тільки оцінити та підготувати необхідну інформацію про фінансову діяльність підприємства, але й провести необхідну роботу щодо покращення його фінансового положення.

Без проведення економічного аналізу з використанням правильних методів та інструментів, адекватне та раціональне управління буде просто неможливим.

Висновки. 1. Фінансовий аналіз дозволяє сформулювати основу для розробки дієвої фінансової політики підприємства.

2. Оцінка фінансового стану є складовим етапом фінансового аналізу.

3. Глибина дослідження щодо оцінки фінансового стану встановлюється його метою та рівнем дослідження по відношенню до суб'єкта господарювання (внутрішнє, зовнішнє).

4. Незалежно від рівня проведення дослідження щодо оцінки фінансового стану, воно має бути інформаційним з точки зору достовірності даних, що приймають участь у розрахунку показників

фінансового стану. Для цього за основу мають використовуватись показники фінансової звітності.

5. В оцінці фінансового стану має бути застосований універсальний підхід, що потребує систематизації сукупності всіх показників на чітко виділені групи (напрями) дослідження, які в свою чергу визначаються певним набором показників, що розраховуються за зрозумілим алгоритмом.

6. Інтерпретація набутих показників має чітко доводитись за змістом в порівнянні із рекомендованими, нормативними або галузевими показниками.

7. Перспективним напрямом оцінки фінансового стану є автоматизований підхід до розрахунку означених дослідженням показників із застосуванням відповідного програмного забезпечення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Фінансовий аналіз [текст] навчальний посібник. / За заг. ред. Школьник І.О. [І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та ін.] – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 386 с.
2. Сорокін В. О. Місце та роль бухгалтерського обліку в інформаційній системі управління підприємством / В. О. Сорокін // Вісник ЖДТУ: Серія «Економічні науки». – № 1 (39). – 2007. – С. 174 – 182.
3. Перелік національних стандартів бухгалтерського обліку і звітності. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SH000099.html .
4. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: http://kodeksy.com.ua/buh/psbo.htm_.
5. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні. URL: http://kodeksy.com.ua/pro_buhgalters_kij_oblik_ta_finansovu_zvitnist.htm .
6. Положення «Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації»: наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01_.
7. Яцух О.О. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки / О.О.Яцух, Н.Ю.Захарова // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. – 2018. – Т. 29 (68), № 3. – С. 173–180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2018_29_3_35_.

8. Москаленко В.П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа діагностики його банкрутства / В.П.Москаленко, О.Л.Пластун // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 6. – С. 180-192. URL: http://uabs.sumdu.edu.ua/images/stories/docs/K_BOA/plastun_004.pdf.
9. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Організація бухгалтерського обліку» / укл. О.О.Євсєєва // Методичні вказівки. – Харків : УкрДУЗТ, 2017. – 50 с.
10. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / О. Ю. Ніпіаліді, Н. І. Карпишин. – Тернопіль: Економічна думка, 2009. – 232 с.
11. Аналіз фінансової звітності [Текст] / О. Кононенко, Я. Клиженко. - 3-тє вид., переробл. і допов. - Х. : Фактор, 2012. - 200 с.
12. Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки: наказ Міністерства фінансів України від 14 лютого 2006 р. № 170. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE12206.html.
13. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351 URL: https://bank.gov.ua/document/download?docId=33378802_.

REFERENCES:

1. Shkolnyk I.O. (ed.), Boiarko I. M., Deineka O. V. et al. (2016) *Finansovyi analiz [text] navchalnyi posibnyk* (Financial analysis [text] Textbook). Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury (in Ukrainian)
2. Sorokin V. O. (2007) *Mistse ta rol bukhhalterskoho obliku v informatsiinii systemi upravlinnia pidpriemstvom* [Place and role of accounting in the information management system of the enterprise] *Bulletin of ZhDTU: Series "Economic sciences"*. Vol. 1, no. 39, pp. 174 – 182.
3. *Perelik natsionalnykh standartiv bukhhalterskoho obliku i zvitnosti* [List of the national accounting and reporting standards]. Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Sh000099.html.
4. *Polozhennia (standarty) bukhhalterskoho obliku* [Accounting regulations (standards)] Available at: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo.htm>.
5. *Zakon Ukrainy «Pro bukhhalterskyi oblik i finansovu zvitnist v Ukraini* [Law of Ukraine “On Accounting and Financial Reporting in Ukraine”]. Available at: http://kodeksy.com.ua/pro_buhgalters_kij_oblik_ta_finansovu_zvitnist.htm.

6. *Polozhennia "Pro poriadok zdiisnennia analizu finansovoho stanu pidpriemstv, shcho pidliahaiut pryvatyzatsii": nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy ta Fondu derzhavnoho maina Ukrainy vid 26.01.2001 r. # 49/121* [Regulation "On procedure of analysis of financial condition of enterprises subject to privatization": Order of the Ministry of Finance of Ukraine and the State Property Fund of Ukraine dd. 26.01.2001] No. 49/121. – Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01> .
7. Yatsukh O.O., Zakharova N.Yu. (2018) *Finansovy stan pidpriemstva ta metodyka yoho otsinky* [Financial condition of the enterprise and the assessment method] // *Proceeding of Tavria National University of V. I. Vernadskiy*. Series: Economics and management. vol. 29 (68), no. 3, pp. 173–180. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2018_29_3_35 .
8. Moskalenko V.P., Plastun O.L. (2006) *Kompleksna otsinka finansovoho stanu pidpriemstva yak osnova diahnozyky yoho bankrutstva* [Complex financial condition assessment of the enterprise as the basis for its bankruptcy diagnosis]. *Actual problems of the economy*, no. 6, pp. 180-192. Available at: http://uabs.sumdu.edu.ua/images/stories/docs/K_BOA/plastun_004.pdf .
9. Yevsieieva O.O. (2017) *Metodychni vkazivky do vykonannia kursovoi roboty z dystsypliny «Orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku»* [Guidelines to fulfilling the course thesis in "Organization of accounting"] Kharkiv: UkrDUZT (in Ukrainian).
10. Nipialidi O. Yu., Karpushyn N. I. (2009) *Finansy` pidpry`yemstv: Navch. posib.* [Business finance: Textbook]. Ternopil: Ekonomichna dumka (in Ukrainian).
11. Kononenko O., Klyzhenko Ya. (2012) *Analiz finansovoi zvitnosti [Text]* [Analysis of financial reporting] Kharkiv: Faktor (in Ukrainian).
12. *Metodyka analizu finansovo-hospodarskoi diialnosti pidpriemstv derzhavnoho sektoru ekonomiky: nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 14 liutoho 2006 r. # 170* [Methodology of analysis of financial and economic activity of enterprise of the public sector of the economy: Order of the Ministry of Finance of Ukraine dd. February 14, 2006] No. 170 Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE12206.html .
13. *Polozhennia pro vyznachennia bankamy Ukrainy rozmiru kredytnoho ryzyku za aktyvnymy bankivskymy operatsiiamy: Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 30 chervnia 2016 roku* [Regulation "On determination by banks of Ukraine of credit risk amount for active banking transactions": Decree of the Board of the National Bank of Ukraine dd. June 30, 2016] No. 351 Available at: <https://bank.gov.ua/document/download?docId=33378802> .